

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QURILISH VAZIRLIGI
«SHAHARSOZLIK HUJJATLARI EKSPERTIZASI»
DAVLAT UNITAR KORXONASI

Навоий вилояти

210100 Navoiy sh. Zarapetyana-10, Tel-Fax (436)- 220-50-01. navoi.ex@mail.ru www.mc.uz

Holati: Ijobiy

Direktor: Yilmuratov Diyorjon Fayzullaevich

Sana:07-10-2022 yil

Yig'ma ekspert xulosasi № 64379

Obyekt nomi «Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish» ishchi loyihasi.»

Buyurtmachi - Navoiy viloyatida yagona buyurtmachi xizmati injiniring kompaniyasi.

Bosh loyihasi - "FAYZ QURULISH LOYIXA" MChJ.

Litsenziya 29.05.2020yilda berilgan AL-000770-sonli litsenziya, amal qilish muddati cheklanmagan.

Moliyalashtirish manbai - Byudjet mablag'lari.

Bosh pudratchi - Tender orqali aniqlanadi.

Qurilish turi Yangi qurilish.

Murojaat raqami: № 60411

1. Loyihalash uchun asos

1.1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 06.08.2022 yildagi 435-sonli qarori.

1.2. O'zbekiston Respublikasi Navoiy viloyati hokimining 2022yil 12-sentyabrdagi 187-5-0-Q/22-sonli yer ajratish to'g'risidagi qarori, Navoiy viloyati hokimligida 30.04.2022yilda o'tkazilgan 03-01/100-sonli yig'ilish bayoni, Navoiy viloyati hokimining o'rinnbosari B.Bobomurodov tomonidan tasdiqlangan 2022-yil uchun qurilish obyektlarining manzilli ro'yxati.

1.3. "Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish" loyihasi bo'yicha 2022-yildagi loyiha topshirig'i Navoiy viloyati IK SEZ direktori A.Turdiyev tomonidan tasdiqlangan.

1.4. ART 19.09.2022 yilda berilgan 1712-1712230-50592-sonli.

1.5. "OZGASHKLITI" DUK Navoiy filiali tomonidan uchastkaning muhandislik-geologik sharoiti bo'yicha 2022-yilda tuzilgan xulosa.

1.6. Elektr taminoti uchun 16.03.2022yilda berilgan 4/1289-sonli texnik shart, tabiiy gaz (yo'qligi to'g'risida) 16.03.2022yilda Hududgaz Navoiy tomonidan berilgan 33-02-15-58/1247-sonli texnik shart, suv taminoti uchun 16.03.2022yilda "Navoiy suv ta'minoti" MChJ Navbahor tuman bo'limi tomonidan berilgan 01-19/156-sonli texnik shart.

1.7. Buyurtmachining 26.09.2022yildagi 01-06/2612-sonli xati loyiha-smeta hujjatlarini ishlab chiqish uchun dastlabki ma'lumotlar, ishlab chiqaruvchilarning narx-navosi.

1.8. Buyurtmachi tomonidan taqdim qilingan narx navolar jihozlar va qurilish materiallari ro'yxati Navoiy

viloyati hokimligi «Yagona buyurtmachi xizmati» injiniring kompaniyasi direktori A.Turdiyev tomonidan 27.09.2022yilda tasdiqlangan.

2. Ekspertiza uchun taqdim etilgan materiallar

2.1. Buyurtmachining ekspertizadan o'tkazish uchun 21.09.2022 yil 01-07/2548-sonli xati.

2.2. Loyihaviy hujjatlarni ishlab chiqish bosqichida - ishchi loyiha quyidagilardan iborat:

- umumiyl tushuntirish xati;
- grafik qism: GP, AS, EO, OV, EM, VN, PS, NV, NEO, ES bo'limgar uchun chizmalar.
- smeta qism (RRSS, LRV ning tavsiya etilgan narxini hisoblash);

Ob'ektning umumiy qiymati QQS bilan amaldagi narxlarda 895 235,314 ming so'mni tashkil etadi.

3. Loyiha yechimlarining qisqacha mazmuni

3.1. Hudud va qurilish maydonchasi tavsifi.

Qurilish uchastkasi quyidagi tabiiy-iqlim sharoitlariga ega:

Iqlim mintaqasi - IVA.

Bino-iqlim zonasi – IA.

Taxminan qishki tashqi havo harorati 13 °C.

Normativ qor yuki - 0,50 kPa.

Standart shamol bosimi - 0,38 kPa.

Tuproqni muzlatishning me'yoriy chuqurligi - 0,57m.

Qurilish hududining seysmikligi - 7 ball.

O'zgashkliti DUK Navoiy filialining muhandislik-geologik sharoitlari xulosasiga ko'ra: O'rganilayotgan hududning geologik tuzilishida tuproqlar ishtirok etadi: EGE-1, EGE-2.

Tadqiqot davrida (aprel 2022yil) yer osti suvlari yer yuzasidan 4.0m chuqurlikda aniqlangan.

Seysmik xususiyatlari bo'yicha tuproq toifasi - III (uch).

Muhandislik-geologik sharoitlar xulosasiga ko'ra, o'rganilayotgan hududdagi tuproqlar GOST 25100-2020ning 522-jadvaliga asosan oson eriydigan tuzlar bilan sho'rланish darajasi bo'yicha sho'rланmagandan kam sho'rlangangacha tuproqlar deb baholanadi. GOST 25100-2020 ning 523-jadvaliga ko'ra, o'rganilayotgan hududdagi tuproqlar o'rtacha eruvchan tuzlar bilan sho'rланish darajasiga ko'ra sho'rланmagan deb baholanadi.

Qurilish ishlarini boshlashdan oldin, tadqiqotni amalga oshirgan tashkilotning geologi tomonidan kotlovanni o'rganish va qabul qilish kerak.

Bosh reja.

Mahalla binosi qurilishi uchun mo'ljallangan maydon Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida joylashgan.

Tasdiqlangan loyiha topshirig'i va ishlab chiqilgan bosh rejaga asosan mahalla hududida quyidagilar ko'zda tutilgan:

- MFY binosi;

- qozonxona;
- ko'mirxona;
- lo'rinli xojatxona xandak bilan;
- axlat yig'adigan joy;
- yong'in shiti qum yashigi bilan;
- sig'imi V=54m³ lik yong'inga qarshi xovuz;
- avtoparkovka;
- temir panjara, temir darvoza va kalitkalar o'rnatish.

Loyihada mahalla hududiga kirish yo'llari, maxsus avtomashinalar uchun kirish yo'llarini tartibga solish, avtoturargoh va piyodalar yo'laklari hamda maydonlarini tartibga solish ko'zda tutilgan.

Kirish yo'llari, maydonchalar B15 sinfli betondan qalinligi 12sm, qum-shag'al asosda qalinligi 12sm qabul qilingan. Kirish joyidagi maydonga "Bruschatka" plitkalari yotqizish loyixalangan. Hududni po'lat panjaralari to'siqlar bilan o'rash loyixalangan.

Mikroiqlim sharoitlarini yaratish uchun binolar va qoplamlardan bo'sh bo'lgan butun hududni iloji boricha ko'kalamzorlashtirish rejalashtirilgan.

Texnik va iqtisodiy ko'rsatkichlar:

- Umumi maydoni - 400,0 m²;
- Qurilish maydoni - 224,0 m²;
- Qoplama maydoni - 151,0 m²;
- Obodonlashtirish maydoni - 25,0m².

Arxitektura rejalashtirish echimlari.

Mahalla binosi bir qavatli g'ishtli bino bo'lib, to'g'ri to'rtburchak shaklda o'qlaridagi o'lchamlari 15,5x10,8m, xona balandligi 3,0m. Binoning tarkibida xonalarning joylashuvi bilan koridor tizimi mavjud.

Binoda nogironlar uchun kirish pandusi va binoga asosiy kirish joyi tambur bilan ta'minlangan.

Bino quyidagi konstruktiv qurilish tuzilmalarida hal qilinadi.

Poydevorlar - quyma monolit betondan lentsimon, B15 sinfidagi betondan, monolit yostiqlar GOST 22266-94 bo'yicha sulfatga chidamli sementda armatura va setkalar bilan mustahkamlangan.

Geologiya xulosasiga ko'ra, loyiha poydevori ostida loyiha belgisigacha qatlam-qatlam siqilgan tuproq yostig'ini nazarda tutadi.

Poydevorlar ostida 100mm qalinlikdagi shag'al asos to'yingangacha issiq bitum bilan to'yintiriladi.

Poydevorlarning yerga tegib turgan yon yuzalari sovuq bitumli gruntovka ustidan ikki marta issiq bitum bilan qoplanishi kerak.

Poydevorlar ustida 30mm rastvordan gorizontal gidroizolyatsiya qabul qilingan.

Devorlari - M50 rastvorda M75 g'ishtidan 380 mm qalinlikda qabul qilingan.

G'isht ishlari KMK 2.01.03-96 ga muvofiq seysmik qarshilik uchun II toifaga mos kelishi kerak.

Devorlarning burchaklari va bo'g'inlarida, balandligi 675 mm bo'lgan qadam bilan SG-1 (2.130-1s seriyali) setkalar bilan mustahkamlash kerak.

Qoplama darajasida qattiq diskni yaratish uchun monolit betondan yasalgan barcha uzunlama va ko'ndalang devorlar bo'ylab armatura bilan antiseysmik kamar loyixalangan.

Peregorodkalar - 120mm qalinlikdagi mustahkamlangan M50 rastvorda M75 g'ishtdan qabul qilingan.

Qoplama - UTR 46.1-95 bo'yicha prefabrik temir-beton ko'p bo'shlqli plitalardan.

Tomning izolyatsiyasi - keramzit shag'al T=120mm.

Tom bir qavatli, tashqi drenaj bilan yog'och konstruktsiyalarga polimer qoplamali profnastildan ishlangan.

Romlar ikki oynali PVX profillardan, vitrajlar alyuminiy profillardan, deraza tokchalari PVX profillardan ishlangan.

Eshiklar MDF va alyuminiy profillardan ishlangan.

Bino asosiy kirish eshigi va harakatlanish imkoniyati cheklangan odamlar uchun panduslar bilan ta'minlangan.

Binoning atrofiga 1,2m kenglikda B10 toifali betondan qalinligi 60mm, shag'al asos 100mm qalinlikdagi otmostka qabul qilingan.

Tashqi qoplama: sokol qismlari - marmar qoplamasi bilan qoplangan; devorlar - "Travertin" bilan pardozlangan; rom drenajlari bo'yalgan po'lat tunikalardan ishlangan.

Ichki bezatish: shift - vodoemulsiya suv bazli bo'yash; devorlar va peregorodkalar - yaxshilangan suvoq, vodoemulsiya suvli bo'yoq, xoll - marmardan sapojok H=15sm;

Pollar - laminat pol qoplamalar, marmar plitkalardan qoplangan.

Texnik va iqtisodiy ko'rsatkichlar:

Umumi maydoni - 152,0 m²;

Qurilish maydoni - 215,0 m²;

Qurilish hajmi - 623,5 m³.

Texnologik qism.

Mahalla binosida quyidagi xonalar joylashgan: tambur, xoll, fuqarolarni qabul qilish xonasi, mahalla kengashi raisi xonasi, 42-o'rinali majlislar zali, rais o'rinosari xonasi, maslahatchilar xonasi, profilaktika inspektori xonasi, xotin-qizlar kengashi raisi xonasi.

Jihozlarni, mebellarni joylashtirish, jihozlar orasidagi masofa va binolardagi o'tish joylarining o'lchamlari mahallani rejalashtirish elementlarining me'yorlariga muvofiq amalga oshirilgan.

Mahalla binosi zarur miqdorda evakuatsiya yo'llari bilan ta'minlangan va birlamchi yong'in o'chirish vositalari bilan ta'minlangan.

4. Loyihalanayotgan ob'ektning muhandislik ta'minoti:

4.1. Isitish.

Issiqlik ta'minoti manbai qozonxona binosida joylashgan, quvvati 30kVt bo'lgan qozon hisoblanadi.

Issiqlik tashuvchisi - issiqlik ta'minoti tizimida T1=95 °C, T2=70 °C parametrli issiqlik suv. Sovutgichning

aylanishi majburiyidir.

Isitish tizimi ikki quvurli gorizontal ta'minot liniyasidan iborat.

Isitish tizimi GOST 32415-2013 bo'yicha D32x5,4mm, D25x4,2mm o'lchamdagи barqaror polipropilen quvurlardan qo'llanilgan.

Bimetalik seksiyali radiatorlar isitish moslamalari sifatida qabul qilinadi.

Yuqori radiator qopqoqlariga o'rnatilgan havo jo'mraklari orqali havo chiqariladi.

Quvurlar o'rnatishdan so'ng, butun isitish tizimi 1,5Prab sinov bosimi bilan gidrosinovdan o'tkaziladi.

Ventilyatsiya.

Bino tabiiy induksiyaga ega egzoz shamollatish tizimi bilan ta'minlangan.

Uyushmagan havo oqimi yilning issiq va o'tish davrida shamollatgichlarning davriy ochilishi bilan amalga oshiriladi.

Ma'muriy xonalarda qulay ish sharoitlarini yaratish uchun avtonom devorga o'rnatilgan split konditsionerlarni o'rnatish ko'zda tutilgan.

Tashqi isitish tarmog'i ikki quvurli gorizontal liniyadan iborat qozonxonadan binogacha lotok ichida yer ostida joylashgan. Isitish tizimi GOST 10704-91 bo'yicha D57x3,5mm o'lchamdagи po'lat quvurlardan qo'llanilgan.

Elektr yoritish.

Loyihaning mazkur bo'limida mahalla binosining elektr yoritgichlari va rozetkalari ko'zda tutilgan.

Binolarni elektr yoritish uchun KMK 2.01.05-98 ga muvofiq zarur yoritishni ta'minlaydigan quvvati 12÷42Vt bo'lgan energiya tejaydigan LED PANEL, FTD-402 2x18Bт, B2501 White yoritgichlar tanlangan.

Guruh yoritish tarmog'i va rozetka tarmoqlari APPV-0,38 markali PVX izolyatsiyasi bilan amalga oshirilishi va suvoq qatlami ostida va plitalarining bo'sh joylariga yotqizilishi loyixalangan.

Elektr yoritgichlarining barcha metall oqim o'tkazmaydigan qismlari zazemleniya qilinishi kerak.

Nolga tenglashtirish uchun yoritish tarmog'ining nol maxsus yadrosidan foydalaning.

Elektr jixozlarni o'rnatish va qabul qilish PUEga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

Past kuchlanishli oqimlar.

Aloqa va signalizatsiya.

Loyiha quyidagi aloqa va signalizatsiya turlarini jihozlashni nazarda tutadi:

- yong'in signalizatsiyasi;
- yong'in haqida ogohlantirish;
- videokuzatuv.

Tashqi muhandislik yordami.

Tashqi suv ta'minoti.

Mahalla binosining suv ta'minoti 16.03.2022yilda "Navoiy suv ta'minoti" MChJ Navbahor tuman bo' limi tomonidan berilgan 01-19/156-sonli texnik shart asosida mavjud D63mm li liniyadan loyihalashtirilgan.

Loyihalashtirilgan tarmoqni ularash VK1 loyihalashtirilgan quduqda, o'chirish klapanlarini o'rnatish bilan

amalga oshirilishi kerak. Loyihalashtirilgan VK1 qudug'ida o'chirish va nazorat qilish klapanlari bo'lган suv hisoblagichi BCKM90 D20mm o'rnatilgan.

Suv ta'minoti HB tizimi PE80 markali D32x3,0mm polietilen quvurlardan GOST 18599-2001ga muvofiq yer ostida 1,1m chuqurlikdagi xandaqlarda loyihalashtirilgan yer profili bo'ylab qiyalik bilan joylashtirilgan.

Quvur o'rnatilgandan so'ng tizim 1,5Prab ga teng sinov bosimi bilan sinovdan o'tkazilishi zarur.

Quvvatlantrish manbai.

Ishlash kuchlanishi - 10kV.

O'rnatilgan quvvat Pu=33.0kVt.

Elektr ta'minoti toifasi - III.

Mahalla binosini elektr ta'minoti Navoiy hududiy Elektr ta`minoti korxonasi tomonidan 16.03.2022yilda berilgan 4/1289-sonli texnik shartga asosan 35/10 kV li "Uch tut" nimstansiyasidan chiquvchi 10 kV li "Uch tut" shaxobchasining yaqin tayanchidan ular loyihalashtirilgan.

Tayanchdan transformatorgacha markasi AS-35/6.2 bo'lган kabel tortib ulangan.

Transformatordan RP gacha АВБ6ШВ markali kabel bilan ta'minlash loyhalashtirilgan.

Elektr energiyasi iste'molini hisobga olish uchun loyihada uch fazali «TE73S-1-3» RS485 interfeysiiga ega bo'lган uch fazali statik mikroprotsessorli hisoblagichga asoslangan elektr energiyasi iste'molini tijorat hisobi (ASKUE) tizimini nazarda tutadi. Hisoblagichdan ma'lumotlarni uzatish uyali aloqa orqali "Navoiy ES" ASKUE markazi blokiga uzatiladi.

Tashqi elektr ta'minoti va elektr jihozlarining barcha metall oqim o'tkazmaydigan qismlari zazemleniya bo'lishi kerak.

Ishlarni o'rnatish va qabul qilish PUEga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

Yong'inga qarshi choralar.

Bosh rejaga ko'ra, hududga qum qutisi bilan yong'inga qarshi qalqon o'rnatilgan.

Barcha binolardan evakuatsiya yo'llari standartlar talablariga muvofiq yong'in xavfi bo'lган taqdirda odamlarning chiqishini ta'minlash uchun mo'ljallangan.

Binolar birlamchi yong'inga qarshi uskunalar bilan jihozlangan.

5. Loyihani kelishilganligi to'g'risida hujjatlar.

5.1. Ushbu ishchi loyiha uchun zaruriy tasdiqlar mavjud emas:

5.2. Buyurtmachi ushbu ishchi loyihani kelishib olishi kerak:

- Navoiy viloyati FVB yong'in xavfsizligi bilan;
- Navbaxor tuman SES bilan;
- Navoiy viloyati qurilish boshqarmasi bilan;
- Navoiy hududiy elektr tarmoqlari korxonasi bilan;
- O'zenergoinspeksiya Navoiy hududiy bo'limi bilan;
- Mahalla raisi bilan.

5.3. Ushbu ishchi loyiha bo'yicha Navoiy viloyati ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish boshqarmasining 470/2022-sonli 14.06.2022yilda berilgan xulosasi mavjud.

5.4. Navoiy viloyatida yagona buyurtmachi xizmati injiniring kompaniyasi bosh muxandisi S.Turaev tomonidan 2022yil avgust oyida tasdiqlangan ilmiy texnik kengash yig'ilish bayoni MFY-1 mavjud.

6. Ekspertiza natijalari.

Smeta hujjatlari.

Qurilish tannarxini joriy narxlarda hisoblash Vazirlar Mahkamasining 11.06.2003 yildagi 261-son qaroriga muvofiq xarajatlarni prognozli joriy narxlarda hisoblash asosida resurs usulidan foydalangan holda amalga oshirilgan, va ShNK 4.01.16-09 O'zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasi tomonidan ABC-4UZ (5-1) dasturiy majmuasida ishlab chiqilgan "Shartnomadagi joriy narxlarda qurilish qiyimatini aniqlash qoidalari".

Ish haqi xarajatlari resurs smetasining bir qismi sifatida belgilangan qurilish ishchilarining mehnat xarajatlarini va ishchilarning o'rtacha soatlik ish haqini ko'paytirish yo'li bilan aniqlanadi. Ishchilarning o'rtacha soatlik ish haqi buyurtmachining ma'lumotlariga ko'ra qabul qilinadi.

Qurilish materiallari, asbob-uskunalar, moddiy-texnika resurslari narxlari joriy narxlari katalogi bo'yicha (2022-yil II-chorakdan) olingan.

Mashina va mexanizmlarni ishlatish narxi resurs varaqlari bo'yicha brendlarga bo'lgan me'yoriy ehtiyojar asosida olinadi.

Pudratchining boshqa xarajatlari Buyurtmachi tomonidan tasdiqlangan dastlabki ma'lumotlarga ko'ra to'g'ridan-to'g'ri xarajatlarning 18% doirasida qabul qilinadi.

6.1 "Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish" ishchi loyihasining materiallari tasdiqlangan loyiha topshirig'iga muvofiq ishlab chiqilgan.

Shu bilan birga, loyiha buyurtmachining texnologik va qurilish yechimlari bo'yicha izohlarisiz ko'rib chiqish uchun taqdim etilgani qayd etilgan.

6.2 Shartnoma bo'yicha import va texnologik asbob-uskunalarni sotib olish va etkazib berish xarajatlari va bu bilan bog'liq xarajatlar ekspertiza tomonidan hisobga olinmagan.

6.3. Ekspertiza jarayonida aniqlangan fikr-mulohazalar va takliflar mahalliy ekspertlarning 26.09.2022yildagi 332-sonli, lokal xulosalarida ko'rsatilgan va buyurtmachi hamda loyiha tashkiloti manziliga yuborilgan.

6.4. "Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish" ishchi loyihasi bo'yicha buyurtmachi tomonidan aniqlangan boshlang'ich qurilish qiymati QQS bilan 895 235,314 ming so'mni tashkil etgan.

Ekspertiza natijalariga ko'ra ishlar xajmi va xarajatlarga aniqlik kiritilgandan so'ng 43 654,064 ming so'mga kamaydi.

"Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish" obyekti qurilishining tavsiya etilgan qiymati QQS bilan 851 581,250 ming so'mni tashkil etdi, shu jumladan:

- qurilish-montaj ishlari - 631 006,031 ming so'm;
- Uskunalar - 109 499,404 ming so'm;
- QQS - 111 075,815 ming so'm.

Bundan tashqari: buyurtmachining boshqa xarajatlari QQS va 0,05% bilan - 43 004,853 ming so'm.

7. Xulosalar.

7.1. "Navoiy viloyati Navbaxor tuman "Yosh kuch" MFY hududida yangi maxalla binosi qurish" ishchi loyihasi ekspertiza natijalarini inobatga olgan holda ushbu xulosaning 5.2-bandiga muvofiq ijobjiy ma'qullangandan so'ng qo'shimcha ko'rib chiqish va tasdiqlashga tavsiya etiladi.

Qurilishning tavsiya etilgan qiymati ish shartnomasini tuzish uchun asos bo'lmaydi.

7.2. Vazirlar Mahkamasining 11.06.2003 yildagi qarorlariga muvofiq. 261сон, 03.07.2003 й 302сон va ShNK 4.01.16-09, raqobatbardosh savdolar uchun boshlang'ich qiymati Buyurtmachi tomonidan belgilanadi.

7.3. Pudratchining xarajatlari, transport xarajatlari, qurilish materiallari, konstruktsiyalar, asbob-uskunalar va inventarlarning narxi ma'lumot uchun berilgan, nazorat funksiyasi Buyurtmachi tomonidan amalga oshiriladi.

7.4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi 579-son qarori 1-ilova, III bob, 29-band ga asosan "Davlat ekspertizasiga taqdim etilgan shaharsozlik hujjatlarining sifati uchun javobgarlik buyurtmachi (loyihalash jarayonida taqdim etilgan dastlabki ma'lumotlarning ishonchliligi nuqtai nazaridan) va ishlab chiquvchini (shartnomalar bo'yicha, qabul qilingan loyiha qarorlari va echimlari bo'yicha) zimmasiga yuklanadi.

Bosh mutaxassis: Nuraliyev Utkir Urmonovich 444451085